

Justis- og beredskapsdepartementet

Deres referanse

Vår referanse
22/81-28

Vår dato
06.04.2022

Høring - midlertidige endringer i lovverket som følge av ankomst av fordrevne Ukraina med rett til midlertidig kollektiv beskyttelse

Bakgrunn

Regjeringen har anslått at Norge vil ta mot 35 000 flyktninger i år, anslagsvis 30 000 fra Ukraina. Studietilbøyeligheten i Ukraina er høy, og regjeringen har uttrykt at den ønsker at flyktningene som kommer til Norge skal tilegne seg kompetanse mens de er her. Regjeringen la 1. april fram en tilleggsproposisjon der det foreslås å tildele universiteter og høyskoler 47,8 millioner kr til å opprette 1 000 nye studieplasser for flyktninger fra august 2022.

UHRs medlemsinstitusjoner ønsker å ta mot studenter og forskere, men for å lykkes med å tilby høyere utdanning og integrere akademikere på flukt så raskt som mulig, er det behov for å kartlegge kompetanse og utdanningstilbøyelighet ved ankomst, som en del av grunnlaget for bosetting slik hovedregelen er i dag, ikke *etter* at flyktningene er bosatt i en kommune.

Justis- og beredskapsdepartementet skriver at det er en målsetting at bosettingen skal skje raskt, og at den skal være treffsikker. UHR har stor forståelse for at det er viktig at flyktningene bosettes raskt, men for at enkeltpersoner eller familier skal få en mest mulig treffsikker bosetting, er det viktig at voksne som er i gang med høyere utdanning i Ukraina eller er kvalifisert for høyere utdanning i Norge blir bosatt et sted med relevante utdanningstilbud.

Universiteter og høyskoler tilbyr både fleksible (digitale eller samlingsbaserte studier) og utdanningstilbud på campus. Digitale studietilbud kan være et supplement for flyktninger som har omsorgsansvar og/eller er bosatt langt fra campus, men bidrar ikke til integrering og deltakelse i et læringsmiljø og samfunnet i et nytt hjemland.

Kompetansekartlegging

UHR har forståelse for regjeringens behov for å innføre et midlertidig kapittel i integreringsloven med regler for personer som får opphold etter utlendingsloven § 34 i forbindelse med den pågående krigen i Ukraina, men UHR støtter ikke forslaget om å fjerne plikten til å gjennomføre kompetansekartlegging før bosetting etter integreringsloven § 6 for personer som har fått oppholdstillatelse etter utlendingsloven § 34. Dersom flyktningene som har fått innvilget kollektiv beskyttelse skal komme raskt i gang med livet sitt i Norge, er det helt nødvendig at kompetansekartleggingen gjøres *før* de bosettes i en kommune. Det er for sent å gjøre en kartlegging i forbindelse med introduksjonsprogrammet i kommunen.

UHR etterspør ikke en omfattende kartlegging i mottaket, men nivå på utdanning, fagområde og utdanningstilbøyelighet må kartlegges og legges til grunn for valg av bosettingskommune. UHR er kjent med at mange av flyktningene som har kommet til Norge kan dokumentere sin

Postadresse
Stortorvet 2
NO-0155 Oslo

Telefon +47 409 14 969
postmottak@uhr.no
www.uhr.no
Org.nr. 917 697 825

Saksbehandler
Hege Bolstad Pettersen
hege.bolstad.pettersen@uhr.no
Telefon +47 458 66 662

utdanningsbakgrunn, selv om denne også må verifiseres før han/hun kan få opptak til et studieprogram i Norge.

Introduksjonsprogrammet, språkopplæring og utdanning

Departementet foreslår at studenter med studieplass i høyere utdanning kan ta utdanningen som del av introduksjonsprogrammet de første månedene, slik at de får noen måneder med introduksjonsstønad, før de kan gå over på ordninger for lån og stipend i Statens lånekasse for utdanning. Videre foreslås det at språktilbudet som foreslås som del av introduksjonsprogrammet kan være noe annet enn den ordinære opplæringen i norsk etter integreringsloven. UHR har ikke grunnlag for å vurdere om det er tilstrekkelig med seks måneders introduksjonsprogram for ukrainere som kommer til Norge, men støtter intensjonen om å finne mer fleksible løsninger som gjør det enklere for den enkelte å komme raskere i gang med høyere utdanning eller jobb i Norge. Flere av UHRs medlemsinstitusjoner jobber med å utvikle språktilbud, engelsk og norsk, og UHR vil sammen med institusjonene bidra til å gjøre disse ressursene kjent for flyktingene og hjelpeapparatet.

Avsluttende kommentarer om finansiering, regelverk og målgrupper

UHR er tilfreds med at det i tillegg til introduksjonsstønad åpnes opp for finansiering gjennom Statens lånekasse for utdanning for de som er fordrevne fra Ukraina og ønsker å studere i Norge. Det er fremdeles utfordringer knyttet til regelverk og språk for at ukrainere kan få opptak til og lykkes med studier i Norge, og UHR venter på varslede regelendringer fra Kunnskapsdepartementet.

UHR er opptatt av at Europa og Norge allerede nå må legge en tydelig strategi for å gjenoppbygge det Ukrainske UH-systemet. Det blir viktig å sikre robuste institusjoner, og dermed blir ivaretagelse ikke bare av studenter, men også ukrainske akademikere, viktig. De må i den grad det er mulig få et system for å videreutvikle seg, og uten at det bidrar til hjerneflukt. Derfor er UHR spesielt opptatt av forskere som kommer til Norge. Våre medlemsinstitusjoner ønsker å legge til rette for å inkludere ukrainske forskere. De kan tilby fasiliteter og fagmiljøer, men det er helt nødvendig med finansiering.

Videre er UHR opptatt av å finne løsninger for russiske dissidenter, akademikere, forskere og studenter, som flykter fra Russland og Hviterussland også på grunn av krigen i Ukraina, men som ikke har umiddelbare rettigheter som følge av innvilget kollektiv beskyttelse, slik de ukrainske forskerne har. Det er viktig at Scholars at Risk og Student at Risk ordningene styrkes betraktelig.

Universitets- og høyskolerådet (UHR) er en medlems- og interesseorganisasjon for alle akkrediterte universitet og høyskoler i Norge, til sammen 32 statlige og private institusjoner med ulike størrelse og faglig profil. UHRs høringsinnspill gir uttrykk for felles synspunkter fra UH-institusjonene. I tillegg viser vi til universitetene og høyskolenes egne høringsbrev.

Vennlig hilsen

Sunniva Whittaker
styreleder

Nina Sandberg
generalsekretær

Dette dokumentet er godkjent elektronisk ved UHR

Kopi til

Kopi til
Kunnskapsdepartementet
Lovavdelingen i Justis- og beredskapsdepartementet